

ERDELYI MAGYAR
KÖNYVTÁR
SZERKESZTI SEBESI LÁSZLÓ

SEBESI SAMU

A BABONÁSOK

FALUSI BOHÓZAT
EGY FELVONÁSBAN

AZ ERDELYI MAGYAR
KÖNYVTÁR KIADÁSA
CLUJ-KOLOZSVÁR
1930

AZ
ERDÉLYI MAGYAR KÖNYVTÁR

A MAGYAR LELKIISMERETI TISZ-
TASÁG, A FAJI ÉS ROKONI SZÉ-
RETET JEGYÉBEN INDULT. EZ A
ZSINÓRMÉRTÉK, AMELY IRÁNYÍT,
VEZET ÉS JELLEMEZ
BENNÜNKET.

AZ
ERDÉLYI MAGYAR KÖNYVTÁR

A SZOROSAN VETT MAGYAR
IRODALOM, TUDOMÁNY ÉS MŰ-
VÉSZET SZOLGÁLATÁBAN ÁLL.

70281

SEBESI SAMU:

A BABONÁSOK.

ERDÉLYI MAGYAR KÖNYVTÁR

III.

A BORITÉK CÍMLAPJÁT
GUNCSEK NÁNDOR
RAJZOLTA

NYOMTATTA: „VICTORIA”
KÖNYVNYOMTATÓ MŰHELY
CLUJ-KOLOZSVÁR, STRADA
VLAHUȚA (BÓLYALUTCA) 3.

SEBESI SAMU

A BABONÁSOK

FALUSI BOHÓZAT
EGY FELVONÁSBAN

ERDÉLYI MAGYAR KÖNYVTÁR
KOLOZSVÁR

MINDEN JOG, AZ ELŐADÁS JOGA IS, —
AZ „ERDÉLYI MAGYAR KÖNYVTÁR“-T ILLETI.
SZINHÁZAKKAL SZEMBEN KÉZIRAT.

A BABONÁSOK

ELÓADTA : DR. JANOVICS JENŐ
SZÍNTÁRSULATA KOLOZSVÁRT,
1931. NOVEMBER 24-ÉN.

SZEMÉLYEK.

MÁRTON:

45 éves kispap. Deresedő hajjal. Mint rendesen a falusi nép és általában a nép . . . ő is hisz a babonában. A feleségét nagyon szereti s mivel az asszony fiatalabb, szerfelett féltékeny.

RÁKI:

a Márton felesége. 30 éves, élénk temperamentumu menyecske. Hűséges feleség, de az ura túlságos szerelme és féltékenysége bántja és terhére van.

FERKE:

24 éves legény, a Ráki rokona és Lidike vőlegénye.

LIDIKE:

18 esztendő, Márton húga.

GYURKA:

Félkegyelmű vén legény, aki örökösen szerelmes valakibe, de mert féleszü, senki sem veszi komolyan.

KÁNTOR:

70 éven tullevő öreg ember.

KÁNTORNÉ:

öreg, férjével egykorú.

PILLA:

Jövendőmondásból, kártyavetésből és kuruzslásból élősködő vén cigányasszony.

JEGYZŐ.

BIRÓ.

(Történik egy magyar faluban, vasárnap reggeltől estig.)

SZIN.

(Falusi paraszt szoba. Háttérben ajtó. A jobboldalon ablak, mely az utcára nyílik. A baloldali kis kerek ablakon a kertbe lehet látni.)

I. JELENET.

RÁKI: (Elvégezte az ágyvetést. A butorokat törölgeti. Kinyitja az utca felől az ablakot. A törölővel csapkodja a legyeket.) Hess légy, hess! Csiptek, dongtok, piszkoltok! Mars ki, mars! (Elvégzi a légykergetést, az ablakot beteszi) Ha így kiűzhetném az uramból a gyanusítást, az asszony féltést, mint ezeket a legyeket: megszűnnék a zsörtölődés, a leselkedés, a sok nyugtalanság De így öl, majd megöl a féltékenységgel. Ha Szőke Pistára nézek, azt mondja: tudom, hogy nem a kalapját nézed. Ha Barna Gyurihoz szólok: tudom, hogy nem a nagyanyját kérdezed. Aztán zsörtöl, morog és úgy néz rám, mintha nyakig bűnös volnék. Pedig olyan ártatlan vagyok, mint egy darab kenyér . . . (Kinéz a kertenyíló ablakon). Égő piros szegfűk, illatos violák. Titeket nem féltenek, ha a kis méhecske ajkaitok mézét szívja, ha tarka pillangó szárnyaival ölelget. Nini! Egy kis madár szállt a rózsabokorra. Nem csíz, nem is fülemile Csipp, csipp! csak egy veréb. Hogy ugrál, hogy berzenkedik. Hopp ott a párja is! Ni, hogy szidja, pirongatja. Félti, bizonyosan félti a cinkétől.

II. JELENET.

(Ráki, Márton.)

MÁRTON: (Csendesen belép. Figyeli az asszonyt. (Magában.) Valakit les, valakire várhat. De kire, kire? (Lábujjhegyen közeledik az asszonyhoz.)

RÁKI: (Nem veszi észre.) No lám! Nem harag, csak szerelmeskedés.

MÁRTON: (Kíváncsian hozzálép.) Mi az, mi az?

RÁKI: Semmi! Hogy megijeszt!

MÁRTON: Miért ijedtél meg, ha semmi? A szerelmeskedés semmi?!

RÁKI: Semmi, semmi, nézzen csak ki!

MÁRTON: Szerelmeskedésről szóltál.

RÁKI: Csak szerelem!

MÁRTON: No ezt én is megnézem édesem! (Kinéz az ablakon.) Semmi!

RÁKI: Nézze meg jobban... Hát nézze már!

MÁRTON: (Kinéz.) A rózsabokron egy szerelmes pár! (Nevet, de hirtelen elkomorul.) Hm! Nem szeretem, ha ilyesmiben kedved telik.

RÁKI: Olyan kigyelmed, mint egy vén gyerek.

MÁRTON: Vén, vén! Azért lesed a verebet.

RÁKI: (Ámulva.) Magas egek!... Még a veréb-től is....

MÁRTON: (Engesztelve.) Tréfa csak! Hát mitől féltenelek?!

RÁKI : No attól nem, hogy leesem a torony telejéről.

MÁRTON : Éppen attól

RÁKI : Az akitől félt nem torony !

MÁRTON : (Kedveskedve fogja a Ráki kezét.)

Jól van, jól ! De lásd lelkecském, te olyan kedves vagy, mint egy gerlicemadár, olyan szép vagy, mint a legszebb virág . . . A kedves madárkát fogják el, a szép virágot szakítják le.

RÁKI : Ha madár vagyok : a kigyelmed madara, ha virág vagyok : a kigyelmed virága.

MÁRTON : És az én boldogságom. (Szeretettel öleli és csókolja.) Most megyek az istállóba. Régen nyerit már abrakért a fakó. (Néhány lépést tesz az ajtó felé de visszatér.) Addig is édesem . . . (Csókolja.) Egy, kettő, három, négy, öt. (Minden kimondott szám után magcsókolja.)

RÁKI : Elég, elé . . . ! Abrakért nyerit a fakó !

MÁRTON : (Indul, de az ajtótól visszafordul.) Várhat a Fakó !

RÁKI : (Tiltakozva.) Nem, többet nem . . . mig a fakó nyerit.

MÁRTON : No rögtön nem nyerit. (Elsiet).

III. JELENET.

(Ráki, majd Pilla.)

RÁKI: Jó ember az én Mártonom, csak rettentő féltékeny és még rettentőbb szerelmes. Csak olyan ne volna a milyen. Volna csak doktor a gyógyítására, volna csak orvosság a patikába . . . be elhivnám, be megvenném. Ó, jaj, kihez forduljak én? (Kitekint az ablakon.) Nini! Pilla! Ó mindent tud . . . jósol, gyógyít, szerencsét mond . . . majd kigyógyítja ő Mártont. (Kinyitja az ablakot. Kiszól.) Pilla! Pilla! Jer egy szóra. (Beteszi az ablakot) Nagy ennek a tudománya, a beteget meggyógyítja, a pénzt a földben meglátja, siró babát elaltatja, kigyót hord a kezébe, békát tart a tenyerébe. Bagolyt ültet a vállára és denevért a fejére. Ezek sugják ezek mondják, hogy mi van a jövődőbe Tán nekem is ad tanácsot . . . ?

PILLA: Áldás, szerencse érjen szép Ráki!

RÁKI: Köszönöm az áldást, a szerencsét, de ne mond, hogy szép vagyok. Torkig laktam a szépségemmel

PILLA: Te torkig vagy, mig mások éhesek.

RÁKI: Pilla, adj tanácsot Az uram túlön= túl szeret.

PILLA: Azért urad.

RÁKI: De mindig a sarkamba van. Őlel csókol, nincs nyugalmam. Ezt a sok szerelmet únom.

PILLA: Ha csak ennyi: lehet azon segíteni!

RÁKI: Nem csak ennyi! Féltékeny is szörnyű módon. Baj, ha szólok valakinek, baj ha nézek valakire. Nincs nyugalmam, megállásom. Mindig csak ő, mindig csak ő.

PILLA: Értem, értem. Azt akarod, hogy az urad ne féltsen s tulságosan ne szeressen.

RÁKI: Azt, azt!

PILLA: Add ide a fejkendődet.

RÁKI: Itt van. (Átadja.)

PILLA: (Saját fejére teríti a fejkendőt, a kosara fölé hajol.) Számlálj vissza héttől egyig!

RÁKI: Hét, hat, öt, négy, három, kettő, egy.

PILLA: Kigyóm felelj, hogy legyen? Békám felelj, mit tegyen? (Rákihoz.) Számlálj vissza kilenctől.

RÁKI: (Halkan számlál.)

PILLA: (Titokzatosan.) Kigyó sziszszent, béka brekkent, a denevér cincogott, egy vén bagoly huhogott. (A kosarát a kendővel lefedi, ráköti. A kendőre célozva.) Holnap majd visszakapod!

RÁKI: Mit tanácsolsz?

PILLA: Jól figyelj!

Bürök, csalán, bodzabél,
Nadragulya, nádgyökér,
Összetörve, összefőzve,
A levét csuporba töltve,
A küszöbre önts belőle.
Ha átlépi az urad:
A szerelme leapad.
Önts a székre, mire ül:
Féltése is elrepül.

RÁKI: Ennyi csak!?

PILLA: Aztán szeresd, jobban mint ő tégedet. Ha egyszer megölel, öleld vissza kétszer, ha kétszer megcsókol, csókold vissza négyszer. Ne hagyd nyugton. Légy a nyakán. Ha lerázna kezdjed újra. Meglátod hamar megunja.

RÁKI: Megpróbálom, hátha jó lesz.

PILLA: Még kételkedsz?

RÁKI: Nem, nem! De most siess! (Pénzt ad.) Márton . . . ha jó . . . itt ne kapjon.

PILLA: (Kosarát karjára veszi. Indul.) Hát csak úgy tégy ahogy mondtam.

RÁKI: Jó! Hamar, hamar! (Az ajtófelé tukmálja.)

IV. JELENET.

(Ráki, Pilla, Márton.)

MÁRTON: (Jó kedvvel belép. Már a félig nyitott ajtónál.) Nem nyert már a fakó. (Pillát meglátja, komolyabb arcot ölt.) Így? Ketten? Honnan repült ide ez a boszorkány?

RÁKI: Dehogyan repült, a lábán jött, jövendőlni szeretne.

MÁRTON: Úgy, jó! Menj te fiam . . . Pilla marad. Jövendőljön most csak nekem. (Rákihoz.) Menj csak fiam. (Pillához.) Boszorka itt a tenyerem!

PILLA: (Vizsgálja Márton tenyerét.) Ó, Ó!

RÁKI: Jót mondj jósló!

MÁRTON: (Rákihoz) No, menj fiam!

RÁKI: Megyek! Ha kigyelmed úgy akarja me-

gyek. (Magában.) Majd megmondja Pilla nekem. (Elmegy.)

MÁRTON: (Elkapja a tenyerét.) Várj csak, mindjárt! (Magában.) A Kántor-úr most olvasta ujságlapba, hogy messze egy nagy városba, egy ifju úr, kártyavető cigánynénak öltözött és úgy járt a kedveséhez Hopp! Pilla ide! Te vagy?

PILLA: Ki az ördög volna!?

MÁRTON: (Gyanusan vizsgálja.) Asszony, asszony! De az ember soh' se tudja

PILLA: Mért csiklandoz Márton gazda?

MÁRTON: Csiklandoz a tüzes ménkő! No! Egy-kettő jósolj nekem Mégegyszer itt a tenyerem.

PILLA: (Nézi.) Ó, Ó!

MÁRTON: Ezt már tudom!

PILLA: Jaj, gazduram

MÁRTON: Jajgatsz? Rosz?

PILLA: Jó! Nagyon, nagyon szereti a feleségét. Ugy szereti, majd megeszi!

MÁRTON: Olyan erősen? Honnan tudod?

PILLA: A tenyeréből . . . Ez a vonal mutatja. Jaj, jaj!

MÁRTON: Miért jajgatsz?

PILLA: Milyen féltékeny! Szörnyü féltékeny, rémitőképen féltékeny! Félti fütől-fától, virágtól, madártól.

MÁRTON: (Elkapja a kezét.) Bolond beszéd. Honnan tudod, ki mondta?

PILLA: A tenyeréből tudom, a tenyere mondja.

MÁRTON: (A tenyerét titkon nézegeti.) Hm! Pilla, te ugylátom sokat tudsz. Értesz . . . úgy hallom a boszorkánysághoz is. Hát Pilla, igaz-e, hogy bűbájtalt

tudsz csinálni, hogy az, aki issza, abba akié az ital fülig szerelmes lesz. (Nevet.) Furcsaság, bolondság! Hazugság. Ugy-e Pilla, nem igaz.

PILLA : Mind igaz.

MÁRTON : (Bámul.) Volna ilyen csodaszer ?

PILLA : (Titokzatosan) Sűrű, sötét erdők mélyén, hol üvölt a farkas-csorda, ahol nő az ördögborda, ott terem a szerelem-fü, miből a bájital készül.

MÁRTON : (Izgatott, sürgeti.) Ne motyogj annyit, szólj . . . van neked ?

PILLA : (Kosarából kivesz egy kis üvegecskét.) Van gazduram . . . vesz kigyelmed ?

MÁRTON : Mi az ára ? Add ide ! (Az üveg után nyul.)

PILLA : Csak ne olyan sietve ! Tudnod kell még sokat róla . . .

MÁRTON : Mond hamar !

PILLA : Édes, mézes pálinkába, vagy liternyi piros borba, 13 cseppet önts. Tizenhárom, jól számláld meg, ne legyen több sem kevesebb. Aki abból az italból egy pohárával iszik, éjjel-nappal csókjaidra s szerelmedre szomjazik. De jól vigyázz, hogy ki iszik, mert legyen az ifju, öreg, férfi, asszony, lány, cseléd : mind szerelmes lesz beléd.

MÁRTON : Az ebadtát ! Ez elég bolond beszéd.

PILLA : (Az üvegecskét nyújtja.) Itt a bűbáj . . .

MÁRTON : (Egyik kezével a pénzt nyújtja, másikkal a kis üveg után nyul.) Itt az ára !

PILLA : Több kell érte ! (Az üvegecskét visszaveszi,)

MÁRTON: (Pénzt vesz elő.) Hü be drága!

PILLA: De nincs párja! (Átadja, a pénzt elteszi.)

MÁRTON: Pilla, ha csalsz, jaj neked!

PILLA: (Magában.) Tovább állok! (Fenn.) Hopp, hopp! Ott legyenek, ahol akarok! (Elsiet.)

MÁRTON: (Egyedül. Tünődik.) A csúf boszorka hátha rászédett... De hallottam... a bábaasszony beszélt, hogy Kajsza Pista már halálán volt. Hívták Pillát, aki izzó szemet dobott egy pohár vízbe, aztán ráolvasott, s a beteg olyan ép ma is, mint a makk. A múlt éjjel azt álmodtam: tehén hátán lovagoltam. Mindjárt gondoltam, hogy valami történik velem... Most el a boltba Áron úrhoz. Veszek egy üveg fain rozsólist... (Nézi az üvegcskét.) Ebből tizenhárom cseppet... Aztán Ráki ölelést és csókot nem kerülget. (Elmegy.)

V. JELENET.

Raki (Kezében csuporral jó.)

RÁKI: (Az ajtóban Márton után néz.) Se hall, se lát, úgy siet. Tán a jóslás nem tetszett? Hát csak fusson, annál jobb. (A csuporból a küszöbre egy kis vizet önt.) Hogy is mondta a boszorka? „Ha átlépi az urad, a szerelme leapad“. Jó volna, mert igazán, mint az árvíz úgy dagad. (A székre is néhány cseppet.) „Önts a székre, amire ül; féltése is elrepül“. Féltékenysége gyötrő... Segíts rajtam csodaszer!

VI. JELENET.

(Ráki, Ferke.)

FERKE: (Kissé izgatott.) Adjon Isten jó napot!

RÁKI: Hozott Isten!... Mi bajod?

FERKE: Ó sok! Elég volna fele!

RÁKI: Ki vele!

FERKE: Haragszik rám Lidike.

RÁKI: Az nem lehet, hiszen szeret.

FERKE: (Keserűn.) Máshoz pártolt, hűtelen.

RÁKI: Szedte-vedte, rosszúl tette. De ha úgy van, bizonyosan van rá valami oka.

FERKE: Nem tudom!

RÁKI: Gondolkozz csak, hátha te is amint mondják.... rossz fát tettél a tűzre.

FERKE: Nem emlékszem semmire.

RÁKI: Mégis, mégis!

FERKE: Ha csak nem az a baj, hogy....

RÁKI: Hogy....? No, tovább.

FERKE: Tegnap libáink a vízre mentek és valahová eltűntek. Én kerestem mindenütt. Tél Kató állt a vízparton s tőle kértem, hogy a ludak vajjon hová, merre úsztak?

RÁKI: Mind elmondtad ami történt? Nem hiszem!

FERKE: Kató, hogy ott a meredek parton állott, mondtam annyit: beleesel! S kezét fogva félre vontam.

RÁKI: Úgy hiszem, nincs itt a vége...

FERKE: De megbotlott, majd elbukott...

RÁKI: És te akkor átölelted...

FERKE : Csak azért, hogy el ne essen !

RÁKI : No ládd Ferke ez a baj! Lidike is ment utánad s tudakolta, hogy a ludak merre úsztak s véletlenül ő is látta, hogy Kató a parton állott . . . És hogy ne essék a vízbe, félre vontad . . .

FERKE : Hát baj ez ?!

RÁKI : De ekkor Kató megbotlott és hogy ne essék a földre a két karod átölelte.

FERKE : Ráki néne . . . csak azért . . .

RÁKI : Ördög vigye azt a Katót. Mindenképpen esni akart. Vagy a vízbe, vagy a földre, hogy te légy a megmentője.

FERKE : És azt látta Lidike ?

RÁKI : Látta, látta. Fünek-fának panaszolta.

FERKE : Pedig rosszat nem akartam !

RÁKI : Legyeskedtél egy kicsit . . .

FERKE : Ráki néne megesküdjem, hogy csak Lidikét szeretem ?

RÁKI : Ne esküdözz, én elhiszem. De ha Lidikét szereted és Lidike a jegyesed : hagyd a parton a Katókát, . . . a víz csekély . . . s ha behull majd kimászik és megszárad, ha megázik. Ha pedig a földre pottyán : talpra áll ő magától is.

FERKE : Én Lidikére gondoltam még akkor is.

RÁKI : Ferke ! . . .

FERKE : Patak mentén szedtem akkor, nefelejtsből szép bokrétát, a berekben édes szedret s énekes rigófiókát fogtam és ezt mind-mind neki szántam. Mégis, mégis . . .

RÁKI : Mégis, mégis ? . . .

FERKE : Mikor hazafelé jöttem, bolond Gyurkával találtam. Szelid szóval szóltam hozzá, rám se nézett, ó de Gyurkával enyelgett.

RÁKI : Hisz a Gyurka félkegyelmű.

FERKE : Mégis szerelmesen mondta : ha botlanál sem esel el, felfoglak a karjaimba.

RÁKI : Tromf volt az a te tromfodra !

FERKE : Vajjon nem fordult el tőlem ?

RÁKI : Én nem hiszem !

FERKE : Szóljon neki Ráki néne. Szépen kérem, Hozzuk ezt a dolgot rendbe !

RÁKI : Jól van Ferke, de avval a feltétellel, hogy nem lesz több félreértés.

FERKE : Nem ! Sohasem !

RÁKI : Lidikét kiengesztelem.

FERKE : Drága, kedves Ráki néne

RÁKI : Semmi hála A javatokat akarom.

FERKE : Ráki néne Örömben megcsókolom.
(Gyermekek örömmel öleli Rákit.)

VII. JELENET.

(Ráki, Ferke, Lidike.)

LIDIKE : (Belép, de nem veszik észre. Magában.)
Óh jaj nekem Itt is Ferke, csúnya, csapodár legényke . . .
(Óvatosan visszahúzódik.)

RÁKI : (Ferkét eltőlja.) Odább Ferke ! Jaj ha Márton most belépne

FERKE: Nem vétettem ökemének.

RÁKI: Csak a féltékenységének Ha így látna.
Nem mosná el gyanuját a Szamos árja.

FERKE: Akkor megyek Csak még egy szót
Ráki néne: Remélhetek?

RÁKI: Mondtam egyszer!

FERKE: No jó, megyek!

RÁKI: De aki ilyen szerelmes, százszor szeretné
hallani.

FERKE: Most már megyek! Istenuccse!

RÁKI: Hallom, hallom! Tedd is már meg.

FERKE: (Egy pillanatig habozik még, mintha mon-
dani akarna valamit, és csak aztán távozik.)

VIII. JELENET.

(Ráki, mindjárt Gyurka.)

RÁKI: No de mit is kell most tennem? A kü-
szöböt leöntöttem. A székre is csöppentettem. (A küszöb-
höz és a székhöz szól.) Mikor átlép, mikor leül, mindany-
nyiszor sugalljátok: a féltékenység rút dolog Mi van
hátra? Hogy is mondta? No igen! Ha megölel egyszer,
öleld vissza kétszer, ha megcsókol kétszer, csókold vissza
négyyszer. A sokat ő únja meg. (Nevet.) Az lesz furcsa
Márton gazda, ha nem kell a Ráki csókja.

GYURKA: Jónapot, szép menyecske!

RÁKI: Jónapot Gyurka! Mi járatban?

GYURKA: (Nevet.) A szeretőmet keresem.

RÁKI: No itt ugyan rossz helyen!

GYURKA: Pedig van itt egy szép asszony!

RÁKI: Senki sincs a te számodra.

GYURKA: Háttha?! (Vigyorogva közeledik.)

RÁKI: (Erélyesen rákiált.) Hátra!

GYURKA: (Hátrál.) Nó, nó! Haragszik. Pedig én magát is szeretem. Csakhogy maga Ráki néne amint látszik, hamar a képemre mászik.

RÁKI: Hogyha sokat jár a szád.

GYURKA: Ráki néne szép fehérnép. De hadd legyen, nem kell nekem, mert én Lidikét szeretem.

RÁKI: Hála Isten, hogy nem kellek!

GYURKA: Lidike kell, őt szeretem, Lidike is szeret engem. Nem kell neki többé Ferke, engem szeret, Ő mondta!

RÁKI: Igen! A nénéd konytya!

GYURKA: Ő mondta....

RÁKI: Ha mondta is, azért mondta, hogy a Ferkét megbosszantsa.

GYURKA: Nem azért, hanem engem szeret és nem Ferkét. Még kacagott mikor mondta: ha megbotlasz kedves Gyurka, felfoglak a karjaimba.

RÁKI: Eredj csúnya!

GYURKA: Azt mondják, de nem hiszem.

RÁKI: Be nagy baj a szerelem!

GYURKA: Baj annak, kit nem szeretnek, de engemet majd megesznek. (Kiáltva.) Hol Lidike?

RÁKI: Mi közöd hozzá bolond? Ne lármázz itt, eredj innen!

GYURKA: (Lassú, kérő hangon.) Hol Lidike?

RÁKI: A bőribe! Keresd meg jól s megkapod.
Menj a kertbe, menj az útra, menj a torony tetejébe,
csakogy már ne lássalak.

GYURKA: (Sóhajt.) Ó Lidike, merre vagy?
(Elmegy.)

IX. JELENET.

(Ráki, majd Márton.)

RÁKI: No a Lidike tréfája, a bolondot még bolondabbá csinálta. Ám most . . . ha tud . . . szabaduljon tőle. Hanem most már vessünk véget . . . merre cammog ez a hülye, utánnézek. (Indul.)

MÁRTON: (Jő, egy üveget szorongat a hóna alatt.) Hová, hová feleség?

RÁKI: A dolgomra . . . van elég!

MÁRTON: Ne siess várj egy kicsit

RÁKI: Szívesen, ha úgy tetszik.

MÁRTON: (Az üveget a kezébe fogja. Mosolyogva néz hol az üvegre, hol a feleségére.) Találd ki asszony, mi van ebben a szép üvegben.

RÁKI: (Kedveskedve.) Ha megmondja: kitalálom.

MÁRTON: Rózsólis! De még milyen rózsólis! Rózsalevél olaja, lépesmézbe csúrgatva, mandulatej, mo-
gyoró s minden egyéb, ami jó . . . benn ebbe a rózsó-
lisba. Ha bánat ér vidd, ha beteg vagy: gyógyít. Úgy biz
édes feleség, lesz öröm és egészség.

RÁKI: De az italt én nem szeretem.

MÁRTON: Csak ritkán, néha napján. Egy kis pohárka majd hasznodra lesz ám!

RÁKI: Nő jó! Most tegye el, majd holnap.

MÁRTON: Most kóstold meg, hogy vajjon szeretted? Ha nem ízlik ez, akkor mást veszek.

RÁKI: (Kedveskedve.) Milyen jó kigyelmed.

MÁRTON: (Tölt egy pohárával.) Úgy ragyog a színe, mint az arany.

RÁKI: (Iszik.) Milyen édes, milyen jó!

MÁRTON: (Nevet.) Az ám! Kontyalá való! (Öleli.)

RÁKI: (Magában.) Visszakapod kétszer, ha nem használ hétszer! (Fenn.) Márton, drága jó uram! (Szenvedélyesen ölelgeti.)

MÁRTON: (Nagy meglepetéssel. Magában.) Gyorsan hat e csodaszer! (Fenn.) Ha jól esik csak ölelj!

RÁKI: (Magában.) Ezután jő majd a csók! (Fenn.) Ölelésre itt a csók, itt a csók, itt a csók. (Csókolja.)

MÁRTON: (Bár tetszik neki, de mégis némi megdöbbenéssel fogadja. Magában.) Túl erősen hat ez a csodaszer. De fáin egy dolog... nem baj... máskor kevesebbet adok. (Fenn, a csókra célozva.) Még nem elég!? Legyen elég.

RÁKI: Nem! Nekem nem!

MÁRTON: Ennyire szeretsz engem feleség?

RÁKI: Azt kibeszélni én nem tudom, csak csókkal, öleléssel Mártonom.

MÁRTON: Jól van fiam! Ez tetszik nekem is, de ami sok, a jóból is megárt!

RÁKI : (Magában.) Kezd jóllakni már a szerelemmel. (Fenn.) Ki tud szívének ellenállni ?

MÁRTON : Nem voltál te eddig ilyen szerelmes.

RÁKI : Édes uram, mi eddig forrott, most kitört. (Csókolni akarja.)

MÁRTON : (Gyöngéden elhárítja.) Drága feleség, türtőztessd magad !

RÁKI : Nem lehet ! (Ismét csókolni akarja.)

MÁRTON : (Szeliden védekezik.) Nó, nó fiam ! (Eszmét kap.) Hallga ! Tyű, a fakó nyerít. Abrakot vár... Mindjárt jövök. (Indul.)

RÁKI : (A kabátjába kapaszkodik.) Kigyelmeddel megyek !

MÁRTON : Visszajövök, csak a fakónak abrakot adok.

RÁKI : Ketten megyünk ! A fakónak abrakot, csókot nekem !

MÁRTON : (Magában.) Én Istenem ! (Elmennek.)

X. JELENET.

(Gyurka, majd Márton.)

GYURKA : Hol lehet Lidike ? A pincében is ke-
restem. Ott sincs. Lidike lelkem hol vagy ? (Körülnéz.
Megkapja a likőrös üveget.) Néné ! Mézespálinka, vagy
mi ? (Nézegeti.) Jó lehet. (Szagolja.)

MÁRTON : (Az ajtóban.) Elfeledém az üveget ! (Meg-
pillantja Gyurkát, aki az üveget szagolgatja, rémülve ugrik mel-

és kikapja kezéből.) Mit keresel itt félbolond falu csúfja !?
Mit settenkedel itt kőtya ?!

GYURKA : (Mosolyogva.) Az édes, kedves szeretőmet keresem.

MÁRTON : (Rémülve.) Kit, mit ?! Lódulj innen mocskos !

GYURKA : (Epedve.) Óh gazduram, ha a szivembe látna ?

MÁRTON : (Iszonyodik.) Ittál ebből te állat ?

GYURKA : Gazduram nem engedte ... hát csak szagoltam.

MÁRTON : (Magában.) Már a szagában is milyen hatás !

GYURKA : (Az üvegre mutat.) Adjon a félfogamra !

MÁRTON : Kötelel a nyakadra !

GYURKA : Gazduram haragszik, pedig én úgy szeretem !

MÁRTON : (Dühös.) Lódulj innen, míg a botom a hátadhoz nem verem !

GYURKA : De hol van a kedvesem ?

MÁRTON : Nő azt mindjárt megtudod. (A szegyletből botot ragad és ütni akarja.) Adta férge !

CYURKA : (Menekül.) Ugyis eljövök még érte !
(Elszalad.)

XI. JELENET.

(Márton, majd Ráki.)

MÁRTON: (Könnyebülten sóhajt.) Na csak a kellett volna még, hogy a bolond ebből igyék! Most elteszem szem elől, csak Ráki ihat ebből. (Az üveget be teszi az almáriumba.)

RÁKI: Az a félkegyelmű Gyurka, hogy szelel, a lábamról majd lever. Kigyelmed riasztotta el?

MÁRTON: Én bizony! Itt ne járjon, mert a lábát eltöröm.

RÁKI: Az a baj, hogy szerelmes fülig.

MÁRTON: (Döbbenve.) Honnan tudod?

RÁKI: Mondta nekem!

MÁRTON: (Rémülve.) Már hogy engem....?

RÁKI: (Nevet.) Kigyelmedet? No de ilyet! Ejnye, ejnye! Ugyan gazdám, hol az esze?

MÁRTON: (Észretér.) Csak jár a szám! (Nevet.) Hát csak azért, hogy tréfámba kedved teljék. De azt fiam mégis mond meg, hogy a Gyurka kit szeret?

RÁKI: Lidikébe lett szerelmes, de Lidike az oka, mert, hogy Ferkét megbosszantsa, hogy szereti azt mondta, de tréfa volt az egész. Ám de Gyurka azt elhitte, hogy Lidike szereti s most mindenütt keresi.

MÁRTON: Nó majd adok én neki!

RÁKI: Mert olyan a szerelem! Az okost is megzavarja, hát még aki félbolond! De más szerelmével mit töröm a fejem? Nekem is van s én azzal megelégszem! (Gyöngéden ölelgeti Mártont.)

XII. JELENET.

(Márton, Ráki, Lidike.)

LIDIKE: (Amint benyit, nem veszik észre azonnal. Magában.) Az előbb Ferke, most Márton bácsi.... Ráki néne, még hány kéne? Napraforgó, napraforgó.... Nó, szépen megy itt a dolog.

RÁKI: (Észreveszi.) Jó, hogy itt vagy! Rendbe kell a dolgot hoznunk.

LIDIKE: Az én dolgom rendbe van.

RÁKI: Csakhogy Gyurka bolond fejjel, mindenütt keres s ha meglel.... abból mégis baj lehet.

MÁRTON: Az a kótya azt hiszi, hogy szereted.

LIDIKE: Csak azt lesse!

MÁRTON: Mért mondtad hát, hogy szereted?

RÁKI: Csupa pajkosságból tette, hogy Ferkét bosszantsa véle, akit Tél Katóval látott, hogy a vízparton cicázott. De az is csak tréfa volt.

MÁRTON: (Szigorú.) De hogy ilyent Lidike.... Nem hittem, hogy megtegye.

LIDIKE: Nem nagy dolog, nem volt komoly. Gyurkának azt más is mondta s ha elhitte: kinevette, bosszantotta, Én se tettem egyebet.

RÁKI: Ebből sok baj nem lehet. Kató, Lidi Gyurka, Ferke, mind össze van itt keverve, de kitisztul rendre, rendre!

LIDIKE: Ferke sem kell... A jegykendőt visszaadom. Gyurka kótya, Ferke^{re} hűtlen, Gyurka csúnya, Ferke ravasz.

MÁRTON : Se nem hűtlen, se nem ravasz !

RÁKI : Kedves gazdám, bízsa csak rám. Lidikét én kibékítem.

MÁRTON : Jól van ! Intézzétek el. Nekem egy kis dolgom volna, a jegyzőhez adóügyben megyek el. (Indul.)

RÁKI : Hohó gazdám, búcsú nélkül nem megy.

MÁRTON : (Boldogan.) Jer ölelj meg ! Ilyen drága asszonya kinek van a faluba ?! (Magában.) Nagyön jó a csodaszer (Elmegy.)

LIDIKE : (Titkon.) Kivált ha Ferke ölel.

RÁKI : (Lidikéhez.) Szóltál valamit ?

LIDIKE : Semmit, semmit !

RÁKI : Mond Lidike, miért keseríted Ferkét ? Hű az ő szerelme hozzád — Hidd el fiam, nem hibás.

LIDIKE : Nem csak Kató, van még más is !

RÁKI : Mást is szeret azt hiszed ?

LIDIKE : Azt hiszem !

RÁKI : Bizony csak meglátszik rajtad, hogy az én uram húga vagy ! Nem urad még Ferke, s már is félted.

LIDIKE : Félttem, mert a vőlegényem

RÁKI : Talán az ángyod kontyától ?

LIDIKE : Éppen attól

RÁKI : Lányom vigyázz a nyelvedre !

LIDIKE : Ferke itt volt s én benéztem, s láttam, mikor megölelte.

RÁKI : És mi történt ?

LIDIKE : És azt mondta

RÁKI : Már emlékszem, hogy a nyakam átölelte és így szólott : Ráki néne, örömömbbe megcsókolom. Így volt ? Igaz ?

LIDIKE : Így volt ! Igaz !

RÁKI : Tudod mért volt ? Amiért én megigértem, hogy duzzogó menyasszonyát kibékítem. Ezért ugrott a nyakamba, mint egy gyermek. No hát így volt ! Jó, ha hiszed, ha nem hiszed azt se bánom !

LIDIKE : Hiszem Ángyikám. Bocsánat !

RÁKI : És Ferkének ?

LIDIKE : Megbocsátok !

RÁKI : Ez a helyes. Mert gondold meg, hogy a férfi, ha nem is szól az asszonynak, vagy a lánynak, ha nem csak nézi : abból is érteni lehet, beszél a szem eleget. Aztán ha szerét ejtheti, megcsókolja, ölelgeti. Ebben aztán mind egyforma . . . akár fogas, akár csorba, akár ifju, akár vén, akár okos, akár buta . . . egyre mén.

LIDIKE : Ángyikámnak hiszek én !

XIII. JELENET.

(Ráki, Lidike, Ferke.)

FERKE : (Belép, zavarodva néz körül.)

RÁKI : Épen jókor. Rólad van szó. Ide mellém !

FERKE : (Ráki mellé áll.)

RÁKI : (Lidikéhez.) Te is ! Egyik jobbra, másik balra. Így ! Adjátok a kezeteket. (Ferke és Lidike kezét egymásba teszi.) Egy-kettő ! Béküljetek !

FERKE : Én nem feledtelek téged egy percre sem Lidike.

LIDIKE : Én se téged Ferike !

FERKE: Szeretlek és nem hagylak el Lidike.

LIDIKE: Én se téged Ferike!

RÁKI: Öleljétek meg egymást! (Megteszik.) Most adok egy jó tanácsot: Lidike ne légy féltékeny, Ferke ne légy csapodár s így egymást szépen megértve hűn szeretve, lesz belőletek egy boldog pár.

XIV. JELENET.

(Ráki, Lidike, Ferke, Kántor, Kántorné.)

KÁNTOR: Szép jónapot húgomasszony! Ferke, Lidike, hogy vagytok?

FERKE: Jól, köszönjük igen szépen!

LIDIKE:

KÁNTORNÉ: Rég nem láttuk kedves Ráki!

RÁKI: Én is óhajtottam látni!

KÁNTOR: Hát hol van a komám, Márton?

RÁKI: Csak most ment el a jegyzőhöz. Az adó dolgába jár. Nemsokára haza jó.

KÁNTOR: Jaj, az adó.... abba járhat s ha reggeltől estig fárad, a végére még se jut. Az adónak nincsen vége, nincsen hossza, soh' se apad, mindig dagad. Akármilyen légy, akár mit tégy: az adóval mindenütt találkozol és mentől többet fizetsz, annál többel tartozol.

RÁKI: Ezt jól mondja Kántor bácsi.

KÁNTORNÉ: Ó az uram nagy tudós.

LIDIKE: Engem is Kántor bácsi tanított az ábécére.

FERKE: Engem írni és olvasni.

KÁNTOR: Édes apád örömére!

RÁKI: Az igaz! Hanem mondok egyebet Kántor-
uramat, Kántornénit, megkínálom egy falattal, pompás házi
szalonnával.

MÁRTON: Elfogadjuk Ráki hugom. Tartjuk ezt a
jó szokást.

KÁNTORNÉ: Régi jó! Sajnos megy ki már
divatból!

RÁKI: (Lidikéhez.) Abroszt az asztalra szapo-
rán. (Ferkéhez.) Ferke elé a kenyeret, amíg jövök
terítsetek.

(Ferde, Lidike az asztal terítéshez látnak.)

RÁKI: Bocsánat nyomban jövök. (Elmegy.)

KÁNTOR: Csak jőne már Márton gazda.

KÁNTORNÉ: Ó az adó hosszú nő!

KÁNTOR: Ferke, Lidi, azt hallottam, hogy az
őszön meg lesz már a lakodalom.

FERKE: Meg, ha jó Isten éltet.

KÁNTORNÉ: (Lidikét cirógatva.) Jó feleség lesz a
kincsem.

LIDIKE: (Pirul.) Kántornéni, ne dicsérjen.

RÁKI: (Jő. Szeletkékre vagdalt szalonnát hoz és
az asztalra helyezi.) Kántorbácsi, kedves néni, tessék ké-
rem, hozzálátni. Ha jó Márton, örülni fog, hogy a há-
zunknál találja.

KÁNTOR: Rég készülünk, hogy elnézzünk a mi
kedves híveinkhez.

RÁKI: Hopp! Megálljunk. Ejnye be jó, hogy az
eszembe juta. Van valami jó italka. (Körülnéz.) Márton

hova is dughatta. (Benéz az almáriumba.) Itt van itt!
(Előveszi a rózsólist és mutatja a Kántornak.) Fáin ital!
Rózsólis! De még milyen! Rózsalevél olaja, lépesmézbe
csúrgatva, mandulatej, mogyoró, minden, minden ami jó,
benne van ebbe az italba....

KÁNTOR: (Kíváncsan mosolyog.) Pompás lehet!

KÁNTORNÉ: Megkóstoljuk milyen jó.

RÁKI: Édes, kontyalávaló! Ferke, Lidi, poharat.

FERKE, LIDIKE: (Két kis poharat vesznek elő.
Ráki megtölti. Ferke a Kántornénak, Lidike a Kántornak
nyújtja.)

KÁNTOR: (Felhajtja.) Milyen kedves, zamatos.

KÁNTORNÉ: (Megissza.) Édes, finom, illatos.

KÁNTOR: De még egyet. (Tartja a poharat.)

RÁKI: (Tölt.) Betegséget gyógyít.

KÁNTORNÉ: Kettő nem árt!

RÁKI: (Tölt.) Búbánatot vidít.

KÁNTOR: Három az Isten igaza!

RÁKI: (Tölt.) Egészség utána! (Kántornéhez.)
Tessék, itt a három.

KÁNTORNÉ: Most többet nem, Ráki lányom!

KÁNTOR: (Poharat emel.) A derék háziasszonyra
és házigazdára ürítem poharam. Éljenek!

FERKE:

LIDIKE: Éljenek! Éljenek!

KÁNTORNÉ:

XV. JELENET.

(Ráki, Kántor, Kántorné, Ferke, Lidike, Márton.)

MÁRTON: (Az „éljenzés“ alatt belép. Látván, hogy a rozsólisból isznak, a rémülettől megkövülve áll egy helyben.)

KÁNTOR: (Észreveszi. Jó hangulatban van.) Márton édes, drága Márton, mint a szentlelket úgy várom.

MÁRTON: (Reszket. Magában.) Mi vár most rám?

KÁNTORNÉ: Kedves Márton, be rég láttam!

MÁRTON: (Titkon.) Jaj, az öreg osztováta. Ezzel meggyúl a bajom.

KÁNTORNÉ: (Kedveskedve címogatja.) Be jól néz ki kedvesem.

MÁRTON: Ó, de hogy! Nem hinném. (Magában.) Érzem belém szeretett.

KÁNTOR: Bizony pompás színben van!

MÁRTON: (Magában.) Ez is kezdi Szédülök.

KÁNTOR: (Barátságosan öleli.) Eddig vígan barátkozott, most zárkózott. Mi baja?

MÁRTON: (Iszonyodva bontakozik ki a Kántor öleléséből.) Ne, ne bántson Kánturam!

KÁNTOR: (Ámul.) Egek!

RÁKI: Kigyelmednek baja van? Úgy kell lenni, hogy valami megzavarta a fejét.

KÁNTOR: Én tudom: az adó!

MÁRTON : (Kikapja Ráki kezéből az üveget.) Add ide! (Magában.) Én bolond, hogy el nem zártam, most megjártam.

RÁKI : De Márton

MÁRTON : Rozsólisból árt a sok, inkább jó bort hozatok.

KÁNTOR : Világért se! A rozsólis jobb a bornál.

MÁRTON : Már pedig bort hozatok!... Eredj Ferke szaporán. (Mikor Ferke melléje lép, nézegeti.) Miért nézel olyan furcsán? Menj tovább! (Lidikéhez.) Jer Lidike.... Áron úrhoz ízibe.... (Lidikét gyanusan nézi.) (Magában.) Ennek is ég a szeme. (Kétségbeesve tekint körül.) Mind rozsólist ittatok?

RÁKI : Ó, dehogy!

MÁRTON : Úgy van, úgy! Mind ittatok! (Remélve a szegletbe hátrál.)

KÁNTOR : (Rákihoz halkán.) Tőlünk, hogy húzódik el. Ez rossz jel!

KÁNTORNÉ : Mi szeretjük, mért kerül?

RÁKI : (Kántorhoz.) Áttól félek, megőrül.

MÁRTON : (Titkon.) Ezt jól mondod feleség.... Segíts rajtam örülség!

KÁNTORNÉ : Márton jöjjön a körünkbe.

MIND : A körünkbe, közelünkbe. (Kérve nyújtják felé kezeiket.)

MÁRTON : (Magában.) Mind szeretnek! Vége, vége. Hogyha bolondot beszélnék, ha eltorzítnám az arcom, hogyha csúnya képet vágnék.... hátha szünné nagy szerelmük s valahogy megszabadulnék. (Fintorgatja az arcát.

Fenn.) Ujjé, Hahhó! Be szép egy ló, az a pejko....
Pipi, pipi. Egy madárka! Pitypalatty, pitypalatty, fűrjma-
dár hó megállj, ne szaladj.

RÁKI: (Ijedten a Kántorhoz.) Ó, Istenem, az én
uram esztét veszté.

KÁNTOR: Megtalálja, de a világ ilyen máma. A
jó ember bolondul, a rossz ember boldogul. (Ráki, Kán-
tor, Kántorné, Márton körül csoportosulnak, aki torz arc-
fintorgatással igyekszik azokban rémületet keltetni, hogy
magától távol tartsa)

XVI. JELENET.

(Voltak. Gyurka.)

GYURKA: (Sietve jő, meglátja Lidikét és hozzá
szalad.) Megkaptam a kedvesem!

LIDIKE: (Ijedten Ferkéhez szalad.)

FERKE: (A Lidike után lépő Gyurkát félre pen-
deríti.) A fejedet beverem.

GYURKA: (Hirtelen ellódítja Ferkét.) Engem sze-
ret, azt mondta!

FERKE: (Nagyot lök Gyurkán, úgy, hogy az
Márton közelébe perdül.) Ha mondta, visszavonta!

MÁRTON: (Gyurkára tekint.) Ez is itt! Mindjárt
agyon szeretnek! (Az ajtófelé szalad.)

KÁNTOR: Meg kell fognunk hamarjában.

RÁKI: Nehogy kárt tegyen magában.

MIND : Fogjuk el, fogjuk el ! (Körülveszik.)

MÁRTON : (Rémülve.) Végem van ! Segítség !
Segítség !

XVII. JELENET.

(Voltak. Jegyző. Bíró.)

JEGYZŐ : (Mindjárt belépve) Mitörtént itt ? Ez a
lárma kihallatszik az utcára. Mit csinálnak itt kendtek !
Bolondok vagy részegek ?

BÍRÓ : Feleljenek ! Bolondok, vagy részegek ? !

KÁNTOR : Bolond Márton egyedül.

MÁRTON : Nem igaz !

RÁKI : Hál Istennek, hogy nem az.

MÁRTON : Bolondok ők, akik ittak a boszorkány
italából.

JEGYZŐ : Zavaros beszéd ! Nem értem !

BÍRÓ : Magam se !

MÁRTON : Az történt jegyző uram, hogy Pilla,
a vén cigányasszony házunkhoz jött kártyát vetni, jöven-
dőlni s én titokban arra kértem : ha van olyan csodaszere,
amitől az asszony szíve szerelemmel megtelik adja
nekem, megfizetem. Hát adott s én abból egy néhány
cseppet tizenhármát, ennyi kellett rózsólisba
cseppentettem és ebből a rózsólisból kínáltam a fele-
ségem.

MIND : Hahaha, hahaha ! Ó milyen bolond vala !

MÁRTON : Nem valék, mert az asszony, alig

hogy megkóstolta, nyomban a nyakamba ugrott. Ölelt, csókolt majd megbomlott.

RÁKI: Más volt annak az oka, nem a kelmed itala!

MIND: (Ráki és Márton kivételével.) Hahaha, hahaha, más volt annak az oka!

RÁKI: Pilla tanácsára tettem, hogy a szerelmét lehűtsem!

MÁRTON: Lári-fári! Nem hiszem! (Jegyzőhöz) Nos hát ebből az italból kínálta a feleségem ezeket, míg távol voltam . . . s mire hazaérkezém, mind szerelmes volt belém!

KÁNTOR: Volt bizony a kend macskája, de nem én.

MIND: A macskája de nem én!

JEGYZŐ: Hallja Márton, ez ostoba babona. Varrázsital, vagy bájital szerelmet nem szült soha!

KÁNTORNÉ: (Magában) Ó he kár!

JEGYZŐ: A biza! (Az ablakon kinézve.) Ni itt biceg a vén Pilla. Bíró uram! Egy-kettőre csípje el és hozza ide. (Bíró el.)

JEGYZŐ: Most mindjárt meghallják kendtek, hogy bolondság amit hittek.

XVIII. JELENET.

(Voltak. Pilla. Bíró.)

BÍRÓ: Előre! (Belöki a cigányasszonyt.)

PILLA: (A jegyzőhöz.) Csókolom a kezit-lábát.

JEGYZŐ: Felelj Pilla és mond meg az igazat. Márton gazdának mit adtál?

PILLA : Cukros vizet.

JEGYZŐ : Hát Rákinak ?

PILLA : Jó tanácsot, burjánlevét. Egyik se tesz semmi kárt nem használ, de nem is árt.

JEGYZŐ : De hogyha ilyen csaláson még csak egyszer rajta kaplak, a pálcám majd csinál a hátadon kárt. Most takarodj vén banya !

BÍRÓ : Bot szalad a hátadra !

PILLA : Csókolom a kezit-lábát ! (Menetközben magában.) Törjön ki a nyavalya ! (Elmegy.)

JEGYZŐ : Ki hisz még a babonába ?

MÁRTON : Én soha !

KÁNTOR : Ez a helyes.

RÁKI : (Gyöngéden öleli Mártont.) No csak, hogy az eszére tért

KÁNTOR : Elég volt a bolondságból !

MIND : Hahaha, hahaha ! Jaj, be nagybolond vala !

FUGGONY.

AZ
ERDÉLYI MAGYAR KÖNYVTÁR

A MAGYAR ÍRÓK, KÖLTŐK, TU-
DÓSOK ÉS MŰVÉSZEK MUNKÁI-
NAK SOROZATOS MEGISMERTE-
TÉSÉT ADJA.

AZ
ERDÉLYI MAGYAR KÖNYVTÁR
MINDEN KÖTETE ÖNÁLLÓ EGÉSZ.

ARA: 30 LEI.